

ГЛОБАЛЬНА КОНКУРЕНТНА СИЛА МЕРКОСУР THE GLOBAL COMPETITIVE FORCE OF MERCOSUR

У статті запропоновано авторський підхід до визначення глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР в контексті розвитку конкурентних відносин між суб'єктами глобального господарства, що, на думку автора, незаслужено залишається поза увагою науковців-економістів. Проведено аналіз глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР на основі даних Всесвітнього економічного форуму з детальним розглядом індексів глобальної конкурентоспроможності за 2019 рік країн – членів МЕРКОСУР. Розраховано інтегрований індекс глобальної конкурентної сили міжнародного економічного союзу за 2019 рік на основі узагальнення індексу глобальної конкурентоспроможності країн – членів МЕРКОСУР. Оцінено сильні та слабкі сторони глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР. Сформовано загальний рейтинг індексів конкурентних сил за допомогою систематизованих автором критеріїв двох найбільших міждержавних інтеграційних союзів USMCA, ЄС та МЕРКОСУР.

Ключові слова: глобальна конкурентна сила, міжнародне інтеграційне об'єднання, Всесвітній економічний форум, індекс глобальної конкурентоспроможності країн, інтегрований індекс глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР.

В статті пропонується авторський підхід до визначення глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР в контексті розвитку конкурентних відносин між суб'єктами глобального господарства, котра, по мнению автора, незаслужено остается вне внимания ученых-экономистов. Проведен анализ глобальной конкурентной силы МЕРКОСУР на основе данных Всемирного экономического форума с подробным рассмотрением индексов глобальной конкурентоспособности за 2019 год стран – членов МЕРКОСУР. Рассчитан интегрированный индекс глобальной конкурентной силы международного экономического союза за 2019 год на основе обобщения индекса глобальной конкурентоспособности стран – членов МЕРКОСУР. Оценены сильные и слабые стороны глобальной конкурентной силы МЕРКОСУР. Сформирован общий рейтинг индексов конкурентных сил, с помощью систематизированных автором критериев двух крупнейших межгосударственных интеграционных союзов USMCA, ЕС и МЕРКОСУР.

Ключевые слова: глобальная конкурентная сила, международное интеграционное объединение, Всемирный экономический форум, индекс глобальной конкурентоспособности стран, интегрированный индекс глобальной конкурентной силы МЕРКОСУР.

УДК 339.977

<https://doi.org/10.32843/bses.50-3>

Зяць О.І.

к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Zayats Olena

Uzhorod National University

The article considers the transformation of trade and competitive relations between the countries which co-operate into international integration associations. The author's approach before the determination and importance of the global competitive force of intergovernmental integration associations is offered, the view to the creation of such associations is the commitment of the countries to the search of new and stable sources of competitive advantage in order to increase their global competitiveness in the conditions of hyper-competitive relations. A very significant part of outstanding foreign and domestic scientists works is devoted to national economy competitiveness research, however, in the author's view unjustly remains neglected among international economists the competitive force of intergovernmental integration unions appropriation, as a separate mega-level of international competitiveness and estimation of the global competitive force index of these associations, which is extremely relevant considering the modern acts of globalization improvements in competitive relations. The estimation of global competitive force index of MERKOSUR will provide the basis for association competitive policy forming and determination of further actions for the union competitive force increasing and also strategic decisions of member – countries in relation to participating in the processes of economic integration and disintegration. The analysis of global competitive force of MERKOSUR was done on the basis of the World Economic Forum information with the detailed consideration of indexes of global competitiveness 2019 member – countries of MERKOSUR. The integrated index of global competitive force of international economic union 2019 is calculated on the basis of index generalization of global competitiveness MERKOSUR's member-countries. The assessment of the strengths and weaknesses of MERKOSUR's global competitive force is presented. The overall rating of competitive forces indexes is formed, by means of criteria systematized by the author of the two largest intergovernmental integration unions as USMCA, EU and MERKOSUR. **Key words:** global competitive force, international integration association, World Economic Forum, countries global competitiveness index, the integrated index of global competitive force of MERKOSUR.

Постановка проблеми. Сьогодні світові кооперації країн у міжнародні інтеграційні об'єднання є чинником трансформації конкурентоспроможності країн-членів та формують новий феномен глобального господарства, а саме конкурентну силу економічних союзів, які стають основними суб'єктами глобального розвитку. Очевидним є прагнення країн до пошуку нових та стабільних джерел конкурентних переваг для нарощення їх глобальної конкурентоспроможності в умовах гіперконкурентних відносин. Досить значна частина праць видатних закордонних та вітчизняних учених присвячена дослідженню конкурентоспроможності національної економіки, проте, на думку автора, незаслужено залишається поза увагою економістів-міжнародників виокремлення глобальної конкурентної сили міждержавних інтеграційних

союзів як окремого мегарівня міжнародної конкурентоспроможності, а також розрахунок індексу глобальної конкурентної сили цих об'єднань, який є надзвичайно актуальним з урахуванням сучасних проявів глобалізаційних зрушень у конкурентних відносинах. Розрахунок індексу глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР буде слугувати основою для формування конкурентної політики об'єднання й визначення подальших дій для збільшення конкурентної сили союзу, а також стратегічних рішень країн-членів щодо участі в процесах економічної інтеграції та дезінтеграції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань міжнародної конкурентоспроможності країн через посилення ефекту економічного об'єднання національних економік знайшло своє відображення в працях таких

учених-економістів, як Майкл Портер, Пол Кругман, Ерік Рейнерт, Філіп Котлер, Карл Айгінгер, Мартін Фрідріх Гелвіг, Мартін Вольф.

Великого значення набуває саме глобальна конкурентна сила, кооперована країнами – членами економічних союзів у контексті Четвертої промислової революції. Усе вищесказане посилює значення проведення подальших досліджень у контексті перерозподілу глобальної конкурентної сили через міжнародну економічну інтеграцію.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей розподілу глобальної конкурентної сили між суб'єктами світового господарства та обґрунтування необхідності розрахунку якісно нового інтегрованого індексу глобальної конкурентної сили міжнародних інтеграційних об'єднань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині міждержавні інтеграційні об'єднання є частиною новітньої глобальної економіки та важелем впливу на розподіл конкурентної сили в міжнародних економічних відносинах. Групування країн у міжнародні інтеграційні союзи здійснюється заради підвищення рівня життя населення, країни – члени міжнародних інтеграційних союзів об'єднуються та формують єдину конкурентну політику, щоб на все жорсткішому світовому ринку змагатися за розподіл конкурентної сили. Ось чому визначення конкурентної сили міжнародних інтеграційних об'єднань та її щорічна оцінювання стають важливими в розвитку сучасного глобального господарства.

Конкурентні позиції міжнародних інтеграційних союзів посилілись відносно недавно, однак сьогодні вони не просто опосередковують відносини між країнами та є регулюючою ланкою міждержавних відносин, але й самі виступають повноправними суб'єктами формування глобального господарства. Глобальна конкурентна сила міжнародного інтеграційного угруповання є визначальним критерієм ефективності торговельно-конкурентної взаємодії країн-членів.

Експерти підкреслюють зростання кількості регіональних торговельних блоків як одну з провідних тенденцій розвитку міжнародних відносин в останні 5-7 років. Зараз фактично кожна країна входить щонайменше в одне таке угруповання. В останні 10 років разом із бурхливим кількісним зростанням спостерігаються також якісні зміни в характері домовленостей про регіональну інтеграцію [1, с. 13]. Основними рушійними силами є пошук нових джерел економічного росту, отримання синергетичних ефектів від координації національних регуляторних дій і зняття бар'єрів для вільного руху факторів виробництва [2, с. 6].

Дослідження базується на тому, щоб інформувати світову спільноту щодо рейтингів конкурентної сили міжнародних інтеграційних союзів у глобальному господарстві, щоби будь-яка країна, яка

має намір до інтеграції, мала конкретні статистичні дані щодо підвищення чи зниження глобальної конкурентної сили того чи іншого об'єднання. Нині не ведеться статистика щодо конкурентної сили інтеграційних об'єднань, тому ми спробуємо розрахувати інтегрований індекс глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР та сформувані рейтинг трьох інтеграційних об'єднань на основі статистичних даних країн-членів звіту глобальної конкурентоспроможності країн за 2019 рік, який оцінює конкурентоспроможність 141 країни за 12 критеріями конкурентоспроможності та формується на основі відкритої інформації з урахуванням думок декількох тисяч експертів із більш ніж 100 країн. Індекс конкурентоспроможності оцінює здатність країн забезпечити високий рівень життя своїх громадян.

МЕРКОСУР створений у 1991 році, коли Аргентина, Бразилія, Парагвай та Уругвай домовились про скасування митних зборів та впровадження спільного зовнішнього тарифу в розмірі 35% на імпорт із-за меж блоку, а також прийняли спільну торговельно-конкурентну політику щодо інших країн. Країни-члени мали на меті сформувати спільний ринок, подібний до Європейського Союзу, і навіть розглядали можливість запровадження спільної валюти. Венесуела приєдналась до країн-засновниць як повноправний член у 2012 році, але у 2016 році її членство було припинено. Шеннон К. О'Нейл зазначив, що «МЕРКОСУР мав великі амбіції» [3].

МЕРКОСУР – це союз країн, які працюють як одна, щоби забезпечити добробут своїх громадян. Основною метою створення МЕРКОСУР було сприяння спільному економічному простору, який створює можливості для бізнесу та інвестицій за рахунок інтеграції конкурентних політик країн-членів у спільний міжнародний ринок [4]. Населення країн – членів МЕРКОСУР у 2019 році становить 263,5 млн. осіб, а ВВП на душу населення – 10915 доларів (розраховано на основі даних про країн-членів «The World Competitiveness Report 2019»).

Розвиток глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР є залежним від конкурентоспроможності кожної країни-члена. Вигідність об'єднання країн зумовлена можливістю диверсифікації торговельно-конкурентних можливостей. Інтегрований індекс глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР ми розраховуватимемо на основі даних про країн-членів із «The Global Competitiveness Report 2019» (табл. 1).

З табл. 1 видно, що країни – члени МЕРКОСУР демонструють різний рівень глобальної конкурентоспроможності. Потрібно відзначити, що найкращі результати щодо конкурентоспроможності всіх чотирьох країн представлені за критерієм здоров'я, адже за цим показником їх бали найменше відрізняються та найбільше з усіх критеріїв конкурентоспроможності країн – членів МЕРКОСУР наближені до максимуму. Найбільш

Таблиця 1

Конкуренентоспроможність країн – членів МЕРКОСУР у 2019 році

Показник	Аргентина		Бразилія		Парагвай		Уругвай	
	рейтинг 2019 року	бали	рейтинг 2019 року	бали	рейтинг 2019 року	бали	рейтинг 2019 року	бали
<i>Сприятливе середовище</i>								
Інституції	88	50	99	48	115	44	40	62
Інфраструктура	68	68	78	65	92	60	65	69
Впровадження інформаційних технологій	68	58	67	58	99	46	14	80
Макроекономічна стабільність	139	34	115	69	80	75	61	86
<i>Людські ресурси</i>								
Здоров'я	53	84	75	79	63	81	51	85
Кваліфікація	31	72	96	56	106	51	60	67
<i>Ринки</i>								
Товарний ринок	120	47	124	46	72	55	67	55
Ринок праці	117	52	105	53	98	55	78	59
Фінансова система	105	53	55	65	93	56	77	58
Розмір ринку	34	69	10	81	87	47	45	93
<i>Інноваційна екосистема</i>								
Бізнес-динамізм	80	58	67	60	115	51	82	58
Інноваційний потенціал	56	42	40	49	137	22	67	38
<i>Індекс глобальної конкурентоспроможності за 2019 рік</i>								
2019	83	57	71	61	97	54	54	63

Джерело: складено автором за даними [5]

невтішною є оцінка країн-членів за критерієм інновацій, за яким одна з країн, а саме Парагвай, посідає 137 місце зі 141 країни світу.

Якщо загалом розглядати показники індексу глобальної конкурентоспроможності країн – членів МЕРКОСУР, то можна побачити, що країни-члени розташовуються в такому порядку: Уругвай посідає 1 місце в рейтингу серед 4 країн (54/141), Бразилія – 2 (71/141), Аргентина – 3 (83/141), а Парагвай є найменш конкурентоспроможним, оскільки посідає 4 місце (97/141), тобто ця угода об'єднує країни, які досить сильно різняться за рівнем конкурентної сили.

Для розрахунку інтегрованого індексу глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР ми будемо аналізувати чотири країни-члени. Значення глобального індексу конкурентної сили міждержавного інтеграційного об'єднання визначатимемо як середнє значення індивідуальних балів країн – членів МЕРКОСУР за 2019 рік. За нашими розрахунками інтегрований індекс глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР дорівнює 59 балам зі 100 можливих (рис. 1).

За результатами комплексного інтегрованого оцінювання глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР ми можемо стверджувати, що загальний індекс конкурентної сили цього союзу є досить низьким. Глобальний індекс конкурентної сили МЕРКОСУР може використовуватись і як інтегрований індекс розвитку окремого міжнародного інтеграційного союзу, і як глобальний показник ефективності міждержавних інтеграційних об'єднань

в умовах трансформації міжнародних конкурентних відносин.

Для порівняння оцінки МЕРКОСУР ми сформуємо схематично рейтинг індексів глобальної конкурентної сили двох найбільших інтеграційних союзів USMCA, ЄС та МЕРКОСУР (рис. 2).

Вищенаведені аргументи дають змогу стверджувати, що МЕРКОСУР на цьому етапі свого розвитку не займає панівних позицій серед суб'єктів глобального господарства, оскільки зі схематичного зображення оцінки 12 критеріїв конкурентоспроможності цей союз суттєво відстає за всіма показниками від USMCA та Європейського Союзу, які є лідерами в рейтингу, а за конкурентною силою є наймогутнішими інтеграційними союзами.

Висновки з проведеного дослідження. Суттєву роль у розподілі глобальної конкурентної сили відіграють міжнародні інтеграційні союзи. Оцінювання інтегрованої конкурентної сили міжнародного інтеграційного союзу має велике практичне значення для аналізу сучасних глобалізаційних зрушень у конкурентних відносинах. Інтегрований індекс глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР автор розраховувала як середнє значення індивідуальних балів Аргентини, Бразилії, Парагваю та Уругваю за даними «The Global Competitiveness Report 2019».

Результати розрахунку інтегрованого індексу глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР дали можливість вважати цей союз країн таким, що не має великого впливу на торговельно-конкурентні відносини у глобальному господарстві, хоча

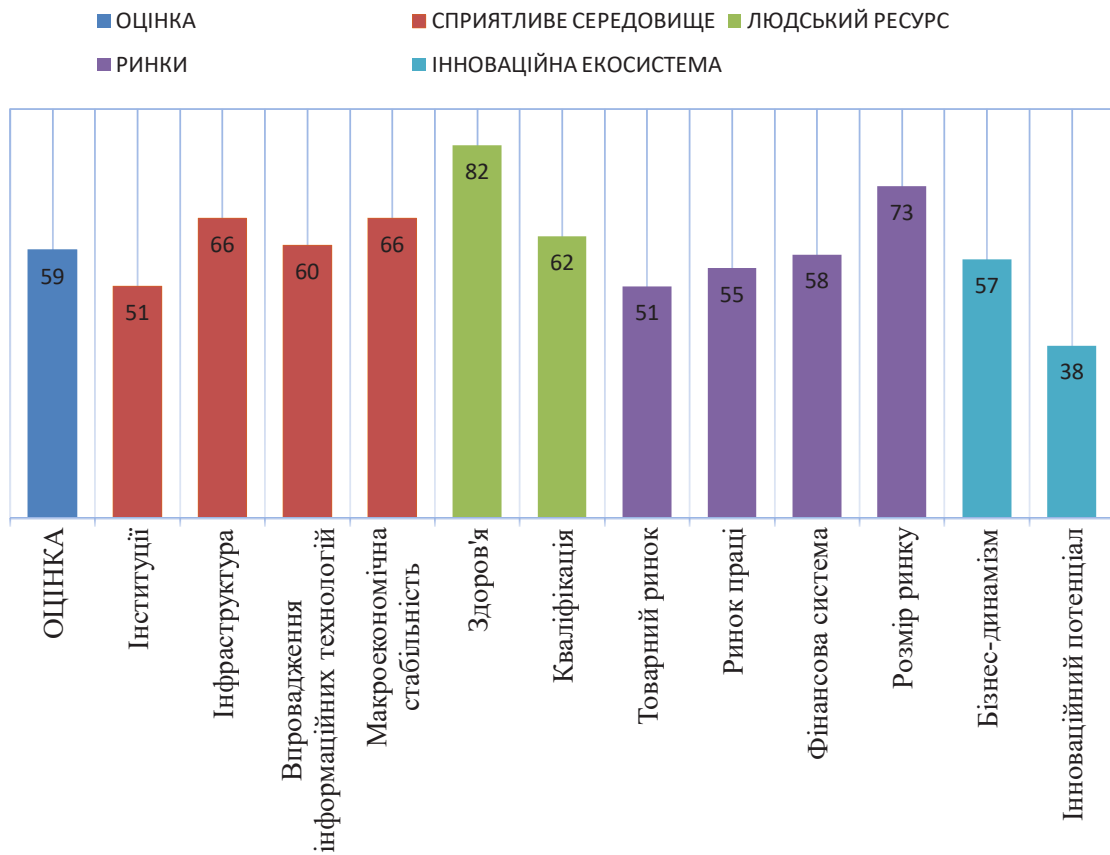

Рис. 1. Інтегрований індекс глобальної конкурентної сили МЕРКОСУР за 2019 рік

Джерело: розраховано автором на основі даних [5]

ІНТЕГРОВАНІЙ ІНДЕКС ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТНОЇ СИЛИ

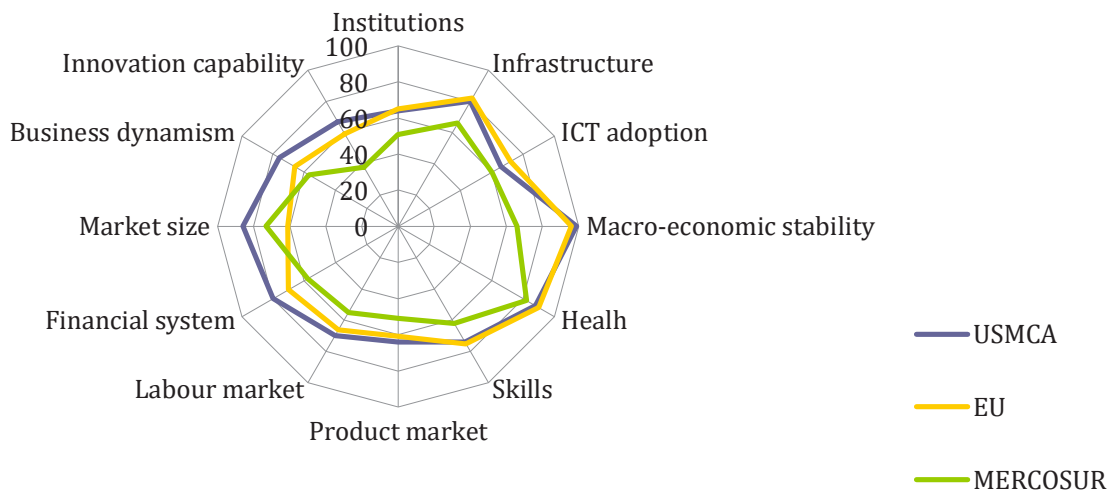

Рис. 2. Інтегрований індекс глобальної конкурентної сили USMCA, ЄС та МЕРКОСУР

Джерело: розраховано автором на основі даних [5]

синергія країн-членів впливає на диференціацію торговельно-конкурентних відносин. За результатами аналізу інтегрованих індексів глобальної конкурентної сили двох найбільш впливових

інтеграційних об'єднань USMCA, Європейського Союзу з МЕРКОСУР ми визначили, що МЕРКОСУР суттєво відстає за всіма критеріями конкурентоспроможності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Schiff M.V., Winters A.L. Regional Integration and Development. Washington: The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. 2003. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/263681468780873762/pdf/multi0page.pdf> (дата звернення: 28.02.2020).

2. Система индикаторов интеграции как инструмент анализа функционирования региональных интеграционных объединений / руководитель проекта: А. Пантелеев // Департамент макроэкономической политики Евразийской экономической комиссии в партнерстве с Межгосударственным банком Евразийская экономическая комиссия. 2019. URL: http://www.eurasiancommission.org/ru/act/integr_i_makroec/dep_makroec_pol/developDocs/Documents/%D0%98%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%8B%20%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8.pdf (дата звернення: 26.02.2020).

3. Felter C., Renwick D., Chatzky A. Mercosour: South America's Fractious Trade Bloc. 2019. URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/mercosur-south-americas-fractious-trade-bloc> (дата звернення: 29.02.2020).

4. Офіційний сайт МЕРКОСУР. URL: <https://www.mercosur.int/en> (дата звернення: 25.02.2020).

5. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2019. World Economic Forum. 2019. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (дата звернення: 28.02.2020).

REFERENCES:

1. Schiff, Maurice V. and Winters, Alan L. (2003). Regional Integration and Development. Washington: The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/263681468780873762/pdf/multi0page.pdf> (accessed: 28 February 2020).

2. Departament makroekonomycheskoi polytyky Evrazyiskoi ekonomycheskoi komysyy v partnerstve s Mezhhosudarstvennym bankom Evrazyiskaia ekonomycheskaia komysyia (2019). Systema undyktorov yntehratsyy kak ynstrument analiza funktsyonyrovanyia rehyonalnykh yntehratsyonnykh obyedynenyi. Rukovodytel proekta – Andrei Panteleev. URL: http://www.eurasiancommission.org/ru/act/integr_i_makroec/dep_makroec_pol/developDocs/Documents/%D0%98%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%8B%20%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8.pdf (accessed: 26 February 2020).

3. Claire Felter, Danielle Renwick, Andrew Chatzky (2019). Mercosour: South America's Fractious Trade Bloc. URL: <https://www.cfr.org/backgrounder/mercosur-south-americas-fractious-trade-bloc> (accessed: 29 February 2020).

4. Ofitsiinyi sait MERKOSUR. URL: <https://www.mercosur.int/en> (accessed: 25 February 2020).

5. Schwab, Klaus (2019). The Global Competitiveness Report 2019. World Economic Forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf (accessed: 28 February 2020).